

Standard č. 4

Personální zabezpečení výkonu sociálně-právní ochrany dětí

Tento standard upravuje postup při personálním zabezpečení výkonu sociálně-právní ochrany dětí v souladu se standardem kvality č. 4 dle vyhlášky Ministerstva práce a sociálních věcí č. 473/2012 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o sociálně právní ochraně dětí ze dne 17. prosince 2012.

Cílem tohoto standardu je zajistit přiměřený počet pracovníků pro výkon sociálně právní ochrany dětí ve správním obvodu obce s rozšířenou působností Brno – Vinohrady, stanovit jejich pracovní profily v rámci specifických činností v rámci organizační struktury a informovat o jejich oprávněních a povinnostech.

Pracovní profil pracovníka OSPOD zahrnuje popis pracovní pozice s ohledem na požadované vzdělání, kvalifikaci, specifické dovednosti a osobnostní předpoklady a výčet činností, které pracovník vykonává v rámci své pozice.

Oprávnění a povinnosti pracovníků OSPOD vycházejí ze zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, v platném znění. V rámci této metodiky jsou vztaženy k jednotlivým odborným specializacím pracovníků OSPOD.

Použité předpisy:

- Zákon č. 359/1999, o sociálně-právní ochraně dětí
- Vyhláška Ministerstva práce a sociálních věcí ze dne 17. prosince 2012 č. 473/2012 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o sociálně-právní ochraně dětí
- Sociodemografická analýza MPSV z roku 2013
- Směrnice Organizační řád Úřadu městské části města Brna, Brno-Vinohrady

4a) Orgán sociálně právní ochrany má v rámci stanovené organizační struktury určen počet pracovních míst a zpracované pracovní profily jednotlivých zaměstnanců zařazených v orgánech sociálně právní ochrany k výkonu sociálně právní ochrany.

Organizační struktura úřadu je upravena vnitřní směrnicí *Organizační řád ÚMČ Brno – Vinohrady*. V této organizační struktuře je stanoven počet pracovníků v rámci jednotlivých odborů.

Podkladem pro stanovení počtu pracovníků pro OSPOD je základní kritérium cca 800 dětí do 18 let ve správním obvodu OSPOD na jednoho pracovníka, přesněji Sociodemografická analýza MPSV z roku 2013, která stanovuje míru náročnosti výkonu sociálně právní ochrany dětí v jednotlivých správních obvodech. OSPOD Brno Vinohrady byl zařazen do 3. skupiny míry náročnosti, kde je stanoven 700 – 900 dětí do 18 let ve správním obvodu na jednoho pracovníka.

Aktuální počet dětí ve věku do 18 let zjišťuje nejméně jedenkrát ročně vedoucí pracovník SPOD a provádí propočty. Z tohoto propočtu ověří, zda počet pracovníků odpovídá aktuálnímu počtu dětí do 18 let ve správním obvodu dle stanovené míry náročnosti výkonu sociálně právní ochrany dětí. Zároveň sleduje počty rodin, se kterými pracují jednotliví sociální pracovníci, a dbá, aby počty rodin byly přidělovány rovnoměrně a v souladu s vyhláškou č. 473/2012.

4b) Počet zaměstnanců je přiměřený spádovému obvodu orgánu sociálně právní ochrany. Při výpočtu přiměřeného počtu zaměstnanců orgánu sociálně právní ochrany je zohledněno kritérium ovlivňující náročnost výkonu sociálně právní ochrany dětí ve správním obvodu orgánu sociálně právní ochrany. Základním výchozím kritériem je nejméně 1 pracovník na 800 dětí (osob do 18 let věku), které jsou hlášeny k trvalému pobytu ve správním obvodu orgánu sociálně právní ochrany. Do počtu pracovníků se započítává vedoucí pracovník adekvátně svému zapojení práce s klienty.

Pracovní profily pracovníků OSPOD zahrnují popis pracovní pozice s ohledem na požadované vzdělání pracovníka, jeho kvalifikaci, specifické dovednosti, osobnostní předpoklady a výčet činností, které pracovník vykonává v rámci své pozice. Pracovní profily jsou zpracovány dle specializací pracovníků na:

- **Vedoucího pracovníka agentury SPOD - kurátora pro děti a mládež**
- **Sociálního pracovníka agentury SPOD**

Osobnostní a kvalifikační předpoklady **vedoucího pracovníka agentury SPOD**:

- způsobilost k právním úkonům,
- zdravotní způsobilost,
- trestní bezúhonnost,
- odborná způsobilost dle zákona 108/2006 Sb., k výkonu vedoucího pracovníka,
- pracovní zkušenosti v oblasti sociálně právní ochrany dětí, rodinného práva, sociální práce a sociálních služeb,
- praxe minimálně 3 roky v oblasti sociální práce ve veřejné správě nebo v sociálních službách zaměřených na cílovou skupinu dětí a mládeže
- znalost standardů na úseku SPOD,
- znalost práce na PC v rozsahu MS Office, ESPIS
- organizační schopnosti,
- samostatnost, spolehlivost, odpovědnost, flexibilita,
- schopnost týmové spolupráce a schopnost vedení týmu,
- dobré komunikační schopnosti,
- aktivní a empatický přístup ke klientům,
- schopnost zvládat stresové situace,
- řidičské oprávnění skupiny B pro referentská vozidla zaměstnavatele.

Vykonávané činnosti:

- koordinuje a kontroluje činnost agendy sociálně právní ochrany dětí na ÚMČ Brno-Vinohrady, a to s ohledem na aktuální znění Statutu města Brna,
- řídí se především zákonem o sociálně právní ochraně dětí včetně prováděcí vyhlášky, dalšími zákony nezbytnými pro výkon sociálně právní ochrany dětí (např. zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, v platném znění, zákon č. 292/2013 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, v platném znění, zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, v platném znění apod.), směrnicemi (např. Směrnice MPSV č. j. 2013/26780-21 ze dne 19. září 2013 o stanovení rozsahu evidence dětí a obsahu spisové dokumentace apod.) a metodickými pokyny nadřízených orgánů,
- odpovídá na zpracovávání metodik agendy SPOD (k naplňování standardů kvality), především vztahujících se k oddělení SPOD a následně se jimi řídí,
- dohlíží, aby podřízení pracovníci postupovali podle zákonných normativů, metodik nadřízených orgánů, vnitřních směrnic organizace a metodik vlastní organizace,
- podílí se na všech činnostech stanovených zákonem o sociálně právní ochraně dětí a návaznými normativy (mimo náhradní rodinné péče),
- řídí pracovníky agendy SPOD, koordinuje a sleduje práci, následně provádí jejich hodnocení,
- provádí předběžnou, průběžnou i následnou kontrolní činnost na dodržování správního řízení, na dodržování postupů, metod a vyhodnocování individuální sociální práce včetně provádění analytické, metodické a statistické činnosti a to jak v samostatné, tak i v přenesené působnosti, v souvislosti s tímto plní povinnosti vyplývající ze zákona o finanční kontrole a z vnitřní směrnice ÚMČ Brno-Vinohrady k zabezpečení finanční kontroly, sepisuje záznamy o prováděných kontrolách a přijímá opatření,
- ve správním obvodu města Brna spolupracuje s orgány činnými v trestním řízení, s poskytovateli sociálních služeb, se zdravotnickými zařízeními, s probační a mediační službou, s pověřenými osobami (OSPOD), zájmovými sdruženími a dalšími subjekty,
- koordinuje spisovou a archivní službu agendy SPOD v souladu s příslušnými předpisy a pokyny,
- při výkonu činností v souladu s legislativou využívá údaje ze základních registrů,
- v rámci prevence sleduje nepříznivé vlivy působící na děti, zjišťuje příčiny jejich vzniku, činí opatření k omezení působení nepříznivých vlivů na ně, spolupracuje v daném směru s dalšími orgány sociálně právní ochrany, dalšími státními a nestátními subjekty, zejména školskými a zdravotnickými zařízeními či policií,
- připravuje podklady k podání žádosti Magistrátu města Brna o přiznání státního příspěvku na výkon činnosti orgánu SPOD,
- v rámci sociální práce provádí sociálně právní poradenství a využívá různé metody sociální práce u problémových rodin, vede náročné případy jednotlivců i skupin, některé činnosti jen koordinuje či deleguje,
- moderuje případové konference k řešení situace ohroženého dítěte a jeho rodiny,
- zachovává mlčenlivost o všech skutečnostech, se kterými se v rámci sociálně právní ochrany seznámil, a dodržuje etické zásady sociální práce,

- vede správní řízení agendy OSPOD, vydává rozhodnutí,
- svolává porady svého oddělení SPOD a vede je,
- při výkonu své činnosti se rovněž řídí dalšími platnými právními předpisy a vnitřními předpisy úřadu městské části,
- odpovídá za svěřené technické a materiální vybavení,
- plní další úkoly v rozsahu svého pracovního zařazení kurátora pro děti a mládež:
- zabývá se nezletilými dětmi do 15 let, které se dopustily činu jinak trestného,
- zabývá se mladistvými od 15 do 18 let, u nichž bylo zahájeno trestní stíhání nebo kteří se dopustili přestupku,
- zabývá se dětmi a mladistvými s opakovanými poruchami chování závažného charakteru (záškoláctví, útěky z domova, agresivita, toxikomanie, alkoholismus, prostituce),
- podává soudu návrh na nařízení ústavní výchovy, na prodloužení ústavní nebo ochranné výchovy, popřípadě na jejich zrušení,
- sleduje dodržování práv dítěte ve školských zařízeních pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy,
- působí proti opakovaným poruchám chování a jednání dětí se zvláštní pozorností věnovanou trestné činnosti,
- upozorňuje školy na potřebu pomáhat dětem, které ukončily školní docházku, a to při získávání možnosti pokračovat v další přípravě na povolání, zejména jde-li o děti propuštěné z ústavní, nebo ochranné výchovy, nebo výkonu trestu odnětí svobody,
- spolupracuje s úřady práce při zprostředkování vhodného zaměstnání pro tyto děti,
- pomáhá dětem překonat problémy, které mohou vést k negativním projevům v jejich chování,
- účastní se trestního řízení proti mladistvému a podává návrh soudu na upuštění a propuštění z ochranné výchovy nebo podmíněné umístění mimo výchovné zařízení,
- spolupracuje s věznicemi a státním zastupitelstvím při řešení sociálních a výchovných problémů dětí,
- vede rejstříky trestné činnosti nezletilých do 15 let, mladistvých a rejstřík výchovných problémů dětí a mladistvých,
- na základě požadavků orgánů činných v trestním řízení podává kvalifikované zprávy o osobách nezletilých a mladistvých, které se dopustily trestného činu,
- podílí se na realizaci ústavní nebo ochranné výchovy do příslušných zařízení (zajištění dokladů, místa, doprovodu dítěte) se spoluprací se soudem,
- navštěvuje děti, které jsou ve výkonu vazby nebo výkonu trestu odnětí svobody a projednává s nimi zejména možnost zaměstnání nebo budoucí přípravu na povolání nebo zaměstnání po ukončení výkonu vazby nebo trestu odnětí svobody,
- zároveň zde sleduje dodržování práv dítěte, zjistí-li, že jsou porušovány povinnosti, oznámí tuto skutečnost příslušným orgánům, vyjadřuje se k pobytu dítěte mimo zařízení,
- poskytuje komplexní odbornou sociální pomoc v případech, kdy není mladistvý odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody (podmíněné zastavení trestního stíhání, podmíněné odsouzení),

- zastupuje děti s poruchami chování v řízení o ústavní výchově a zúčastňuje se trestního řízení proti mladistvým,
- účastní se přestupkového řízení vedeného proti mladistvému v souladu se zákonem o přestupkovém řízení vedeného proti mladistvému v souladu se zákonem o přestupcích, analyzuje situaci v oblasti sociálně patologických jevů u mládeže, navrhuje a podílí se na organizování a realizaci preventivních opatření,
- spolupracuje s ústavy pro výkon vazby i výkon trestu odnětí svobody, se školskými zařízeními, občanskými sdruženími, úřady práce a jinými organizacemi,
- provádí vyhodnocení situace ohroženého dítěte, zpracovává individuální plány ochrany dítěte a pořádá případové konference k řešení situace ohroženého dítěte a jeho rodiny,
- podílí se na činnostech daných zákonem v rámci pohotovostní služby,
- zachovává mlčenlivost o všech skutečnostech, se kterými se v rámci sociálně právní ochrany seznámil a dodržuje etické zásady sociálního pracovníka,
- vede evidenci klientů v SVI,
- průběžně se odborně vzdělává dle požadavků daných právních předpisů a dále rozvíjí svou odbornost v oblasti sociální práce dle plánu vzdělávání,
- plní úkoly organizace dané organizačním řádem dle svého pracovního zařazení,
- při výkonu činností v souladu s legislativou využívá údaje ze základních registrů,
- dále plní úkoly vedoucího Odboru sociálních věcí, školství a kultury a to jak v přenesené působnosti, tak v samostatné působnosti,
- výše pracovního úvazku pro agendu SPOD činí 0,75.

Pracovní profil sociálního pracovníka agentury SPOD

Osobnostní a kvalifikační předpoklady sociálního pracovníka

- způsobilost k právním úkonům,
- zdravotní způsobilost,
- trestní bezúhonnost,
- odborná způsobilost dle zákona 108/2006 Sb., k výkonu sociálního pracovníka,
- orientace v oblasti sociálně právní ochrany dětí a rodinného práva,
- znalost práce na PC v rozsahu MS Office, ESPIS
- dobré komunikační schopnosti,
- aktivní a empatický přístup ke klientům,
- samostatnost, spolehlivost, odpovědnost, schopnost týmové spolupráce,
- schopnost zvládat stresové situace,
- řidičské oprávnění skupiny B pro referentská vozidla zaměstnavatele.

Vykonávané činnosti:

- vykonává všechny činnosti stanovené zákonem o sociálně právní ochraně dětí, a to s ohledem na aktuální znění Statutu města Brna,
- provádí sociální depistáže včetně šetření v terénu, zajišťuje informace a podklady pro sociální práci včetně jejich zpracování,
- sleduje nepříznivé vlivy působící na děti, zjišťuje příčiny jejich vzniku, činí opatření k omezování působení nepříznivých vlivů na ně, spolupracuje v daném směru s dalšími orgány sociálně právní ochrany, dalšími státními a nestátními subjekty, zejména školskými a zdravotnickými zařízeními,
- pomáhá rodičům při řešení výchovných či jiných problémů souvisejících s péčí a poskytuje či zprostředkovává poradenství při výchově a vzdělávání dítěte, včetně poradenství rodičům zdravotně postižených dětí,
- v indikovaných případech ukládá rodičům povinnost využít pomoci odborného poradenského zařízení, pokud rodiče nezajistili dítěti odbornou pomoc, vydává v tomto směru rozhodnutí,
- podává soudu podněty na výchovná opatření, na nařízení, prodloužení či zrušení ústavní výchovy a návrhy na předběžné opatření,
- podává podněty na omezení, pozastavení či zbavení rodičovské odpovědnosti,
- podává podněty na zahájení trestního stíhání rodičů či jiných osob odpovědných za výchovu dítěte, je-li podezření na spáchání trestného činu proti dítěti,
- vykonává funkci opatrovníka a poručníka,
- minimálně jednou za 3 měsíce navštěvuje děti v zařízení, kde je realizovaná ústavní výchova, zde sleduje dodržování práv dítěte, zjistí-li, že jsou porušovány povinnosti, oznámí tuto skutečnost příslušným orgánům, vyjadřuje se k pobytu dítěte mimo zařízení,
- navštěvuje děti, které byly svěřeny do péče jiného občana než rodiče,
- vyjadřuje se, zdali je ku prospěchu dítěte, aby o ně odsouzená žena pečovala ve věznici, navštěvuje ve věznici dítě, o něž pečuje odsouzená žena,
- vede evidenci a spisovou dokumentaci dle platných předpisů, podílí se na zpracování statistických údajů,
- provádí vyhodnocení situace ohroženého dítěte, zpracovává individuální plány ochrany dítěte,
- podílí se na činnosti dané zákonem v rámci pohotovostní služby,
- zachovává mlčenlivost o všech skutečnostech, se kterými se v rámci sociálně právní ochrany seznámil, a dodržuje etické zásady sociální práce,
- vede evidenci klientů v SVI,
- zúčastňuje se porad oddělení a plní další úkoly v rozsahu svého pracovního zařazení,
- průběžně se odborně vzdělává dle požadavků daných právních předpisů a dále rozvíjí svou odbornost v oblasti sociální práce dle plánu vzdělávání,
- plní úkoly organizace dané organizačním řádem dle svého pracovního zařazení,
- při výkonu své činnosti se rovněž řídí dalšími platnými právními předpisy a vnitřními předpisy úřadu městské části,
- při výkonu činností v souladu s legislativou využívá údaje ze základních registrů, odpovídá za svěřené technické a materiální vybavení.

4c) Orgán sociálně právní ochrany má v rámci organizační struktury vnitřním předpisem písemně zpracována oprávnění a povinnosti k jednotlivým pracovním pozicím vztahujícím se výkonu sociálně právní ochrany, uplatněním specializace zejména pro oblast náhradní rodinné péče, sociální kurately pro děti a mládež a ochrany týraných a zneužívaných dětí a důsledně dbá na to, aby konkrétní pracovní pozice byla vyhrazena výlučně výkonu sociálně právní ochrany.

Oprávnění a povinnosti pracovníků OSPOD

Oprávnění a povinnosti pracovníků OSPOD vyházejí ze zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, v platném znění. Oprávnění a povinnosti pracovníků OSPOD jsou jak obecná pro všechny pracovníky, tak vycházejí z jejich pracovního zařazení na základě specializace v oblasti kurately pro děti a mládež a ochrany týraných a zneužívaných dětí.

Při práci mimo pracoviště jsou pracovníci vybaveni písemnou formou oprávnění a povinností a úředním průkazem.

Kumulace výkonu agendy sociálně právní ochrany dětí s jinými agendami nespádajícími pod její výkon není možná.